



## DET KONGELIGE LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

19/1132-35

20. desember 2019

### **Fastsettelse av forskrift om regionale tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket**

Landbruks- og matdepartementet har i dag fastsatt forskrift om regionale tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket, jf. vedlegg.

Forslag til forskrift ble sendt på høring til alle fylkeskommuner, fylkesmenn, Innovasjon Norge, Landbruksdirektoratet, KS, samt Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Departementet vil i det videre redegjøre for de innspillene som ble mottatt i forbindelse med høringen, og departementets vurdering av disse.

#### **1. Bakgrunn**

Forskriften gir rammer for forvaltning av både midler til rekruttering og kompetanseheving (heretter RK-midler) og til regionale tilretteleggingstiltak i landbruket (heretter RT-midler). Begge midlene bevilges fra Landbrukets utviklingsfond over jordbruksavtalen kapittel 1150. De to virkemidlene forvaltes i dag av henholdsvis fylkeskommunen og fylkesmannen. Føringer for ordningene fremgår av de årlige jordbruksproposisjonene og tildelingsbrev/oppdragsbrev.

Fra 2020 skal fylkeskommunen være forvalter av begge ordningene og Landbruksdirektoratet skal ha det nasjonale ansvaret for administreringen av ordningene. Som det ble vist til i høringsbrevet, er ingen av ordningene hjemlet i forskrift fra før. Departementets forslag til forskrift er i hovedsak et uttrykk for det som i dag er gjeldende praksis for de to ordningene. Hensikten med å samle bestemmelsene for de to ordningene i en forskrift, er å sikre korrekt saksbehandling og likebehandling og derigjennom en mer enhetlig praksis i

Postadresse  
Postboks 8007 Dep  
0030 Oslo  
postmottak@lmd.dep.no

Kontoradresse  
Teatergata 9  
www.lmd.dep.no

Telefon\*  
22 24 90 90  
Org.nr.  
972 417 874

Avdeling  
Landbrukspolitisk  
avdeling

Saksbehandler  
Siri Lothe  
22 24 92 17

forvaltningen av ordningene. Formalisering av bestemmelsene har ikke til hensikt å svekke det regionale handlingsrommet for virkemiddelbruken.

## **2. Om høringsinnspillene**

Høringsnotatet med forskrift ble publisert på regjeringen.no og sendt til i alt 32 høringsinstanser. Fristen for å avgi høringsuttalelser ble satt til 15. november 2019. Departementet har mottatt innspill fra til sammen 26 høringsinstanser, herunder fylkeskommuner, fylkesmenn, KS, Landbrukskontoret for Oslo kommune, landbrukskontoret for Lesja og Dovre, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Bondelag, Innovasjon Norge, Norsk Landbruksrådgiving og Landbruksdirektoratet.

Det generelle inntrykket fra høringen er at høringsinstansene er positive til at de to ordningene blir hjemlet i forskrift. Høringsinstansene har i all hovedsak innspill til detaljeringsnivå knyttet til saksbehandlingsregler, og harmonisering av regelverket opp mot øvrig regelverk hos fylkeskommunene. Innspillene er også av ulik karakter avhengig av type høringsinstans som har besvart høringene. Spørsmålet knyttet til hvem som kan være tilskuddsmottaker og hva det kan gis tilskudd til (§ 2-4) reises særlig av fylkeskommuner og fylkesmenn. Spørsmål knyttet til klage, dispensasjon og kontroll (§ 9-11) reises særlig av Landbruksdirektoratet. Faglagene i landbruket har særlig innspill knyttet til regionalt partnerskap.

På bakgrunn av høringsinnspillene er det foretatt justeringer i samtlige bestemmelser med unntak av § 1 (Formål) og § 8 (Melding om og godkjenning av endring). De fleste justeringene er av språklig art som ikke i vesentlig grad endrer det materielle innholdet av bestemmelsen. For § 2 (Tilskuddsmottaker), § 9 (Administrasjon og dispensasjon), § 10 (Klage) og § 11 (Kontroll og opplysningsplikt) er det gjort større justeringer som følge av høringsinnspillene. I tillegg er det opprettet en ny § 13 (Dekning av kostnader). Øvrige bestemmelser etter § 13 er derfor forskjøvet med én nummerering sammenlignet med høringsutkastet.

## **3. Generelle kommentarer**

### ***Positiv til en felles forskrift***

Samtlige høringsinstanser, med unntak av KS, mener det er positivt med en felles forskrift. KS mener på sin side at overføringen bør forankres på kortfattet vis i lov i stedet for i en detaljert forskrift, slik at fylkeskommunene selv kan definere hvordan oppgaven skal løses. KS anbefaler sekundært en mindre detaljert forskrift.

### ***Begrunnelse for to ordninger***

Fylkesmannen i Agder, samt Oslo og Viken mener det bør framkomme en tydelig begrunnelse for å opprettholde to ordninger i det nær beslektede oppgavefeltet.

Departementet har sett behov for to ordninger fordi både tilskuddsmottakere og føringene for ordningene er noe ulike, slik det også fremkommer av vilkårene §§ 2, 3 og 4. Midler til regionale rekrutterings- og kompetansetiltak har videre vært forvaltet av fylkeskommunen siden 2010, og er en smalere ordning enn ordningen med midler til regionale tilretteleggings-tiltak. Ved å beholde rekrutterings- og kompetansetiltak som en egen ordning tydeliggjøres dette politikkområdet bedre.

Formålet med RK- midlene har hele tiden vært å se disse i sammenheng med kompetanse-politikken for øvrig i fylkeskommunen. Det betyr blant annet at det regionale partnerskapet i flere fylker har sett det som hensiktsmessig at noe av midlene har vært brukt i fylkes-kommunens egen regi, til aktiviteter i tilknytning til videregående skole og fagskole, noe som også nødvendiggjør ulike vilkår, slik vi skriver ovenfor. Når ordningene nå er knyttet sammen gjennom ett felles regelverk ser ikke departementet at opprettholdelse av to ordninger vil skape merarbeid for fylkeskommunene.

### ***Forvaltning av statlige virkemidler og forholdet mellom statlig og fylkeskommunalt økonomireglement***

Flere av høringsinnspillene berører forholdet mellom forvaltning av statlige virkemidler og fylkeskommunal styring og økonomireglement. Landbruksdirektoratet bemerker på generelt grunnlag, at direktoratets rolle i forvaltningen av tilskuddsordningene avhenger av at tilskuddsordningene anses å være statlige tilskuddsordninger. Dersom dette ikke legges til grunn, mener direktoratet at de vanskelig kan forvalte ordningene uten at dette hjemles i lov. Ved delegert forvaltning av statlige tilskuddsordninger følger forvaltnings- og kontrollansvaret av delegasjonsvedtaket og Reglement for økonomistyring i staten. Det er således ikke nødvendig å hjemle dette i forskriften.

I sitt hørings svar skriver Landbruksdirektoratet videre at de mener det er problematisk at departementet i høringsutkastets § 16 blander hjemmel for stedlig kontroll hos tilskudds-mottaker sammen med bestemmelsen som omhandler kontroll med tilskuddsforvalter. Kontrollen av tilskuddsmottakere skjer med hjemmel i § 11 i forskriften og etter forvaltnings-lovens regler.

KS er positive til at ansvar på landbruksområdet overføres til fylkeskommunen, men understreker at det er utviklingsoppgaver med regionalt handlingsrom som bør overføres. Når departementet legger opp til at fylkeskommunene skal motta årlige oppdragsbrev med detaljerte føringer for forvaltningen av tilskuddsordningen, vil dette medføre at fylkes-kommunene vil utøve myndighet på vegne av staten. KS påpeker videre at statlig myndighetsutøvelse i utgangspunktet ikke skal være en oppgave for det folkevalgte regionale nivå, og at fylkeskommuner og kommuner, etter kommuneloven, tar avgjørelser på eget initiativ og ansvar. Ettersom fylkeskommunen ikke er underlagt reglementet for økonomistyring i staten, kan det derfor ikke stilles krav til fylkeskommunene om at forvaltningen av tilskuddsordningen skal følge dette reglementet.

Fylkeskommunene i Østfold, Buskerud og Akershus viser til at fylkeskommunene har sin egen revisjonsordning. Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommune viser også til at fylkeskommunen har sine etablerte kontrollrutiner og etablerte rutiner for tilskuddsforvaltningen, slik at det ikke er behov for å detaljregulere forvaltningen i forskriften. Departementet vil understreke at samtlige oppgaver som er vedtatt flyttet til fylkeskommunene under Landbruks- og matdepartementets ansvarsområde, med unntak av regionalt næringsprogram, innebærer at fylkeskommunen skal forvalte ordningene på vegne av staten. I forskriften som fastsettes er myndigheten til å føre kontroll med at fylkeskommunen forvalter ordningen på en forsvarlig måte, delegert til Landbruksdirektoratet. Når det gjelder fylkeskommunenes etablerte kontrollregimer vil det være full anledning for fylkeskommunen å benytte disse til sin interne forvaltningskontroll.

I forslaget som ble sendt på høring, ble det foreslått en bestemmelse (§11) der det fremgikk at både fylkeskommunen og Landbruksdirektoratet kunne føre kontroll med at vilkårene for tilskudd er oppfylt. I høringsrunden har departementet fått innspill om at denne kontrollbestemmelsen har en uklar ansvarsfordeling mellom de ulike forvaltningsorganene. Innspillet må også ses i sammenheng med Landbruksdirektoratets innspill til høringsutkastets § 16, hvor det ble vist til at det er uryddig at bestemmelser om stedlig kontroll i enkeltsaker sto i bestemmelsen om kontroll av tilskuddsforvaltningen.

I den justerte forskriften er fylkeskommunens og Landbruksdirektoratets roller knyttet til kontroll i § 11 tydeliggjort og adskilt. I siste ledd fremgår det at Landbruksdirektoratet bare skal føre kontroll når direktoratet behandler en enkeltsak. Da direktoratets ansvar for kontroll med forvaltning av statlige tilskudd allerede følger av Reglement for økonomistyring i staten, vurderer departementet det som mest hensiktsmessig å ikke regelfeste bestemmelser om Landbruksdirektoratets kontroll i forskriften. Følgelig tas forslaget til § 16 ut av forskriften som fastsettes.

Departementet vil også presisere at ordningene og regelverket, slik det er utformet, gir stort regionalt handlingsrom når det gjelder hvem som kan få støtte og hva det kan gis tilskudd til (§§ 1 til 4).

### ***Kobling mot forskrift om distrikts- og regionalpolitiske tilskuddsposter forvaltet av fylkeskommunen***

Fylkeskommunene i Hedmark, Oppland Troms og Finnmark viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementets *forskrift av 11. desember 2013 nr. 1574 om kommunal- og moderniseringsdepartementets distrikts- og regionalpolitiske tilskuddsposter forvaltet av fylkeskommunene*, og anbefaler at denne legges til grunn for å sikre en mest mulig enhetlig og effektiv forvaltning. Fylkeskommunen i Nordland viser også til samme forskrift og anbefaler at tilskuddsmidlene utbetales i henhold til denne.

Departementet vil bemerke at de to forskriftene har ulik hjemmel og gjelder ulike budsjettposter på statsbudsjettet. Innenfor flere av bestemmelsene i forskriften som nå fastsettes, er

det også et videre skjønnsrom enn det forskrift om distrikts- og regionalpolitiske tilskuddsposter har. Dette gjelder for eksempel krav til søknad og utbetaling.

### ***Bruk av mer generelle benevnelser i forskriften***

På flere punkter har høringsinstansene innspill om at det må brukes mer generelle benevnelser. Bruk av regionalforvaltning.no er et eksempel som trekkes frem av flere høringsinstanser. De fleste fylkeskommunene er positive til at forvaltningsportalen regionalforvaltning.no tas i bruk. Fylkeskommunene i Østfold, Buskerud, Akershus, Vestfold og Telemark peker imidlertid på at en mer nøytral benevnelse bør benyttes i forskriften for å ta høyde for eventuelle fremtidige endringer i dataverktøy. Rogaland fylkeskommune anbefaler videre at det bør kunne søkes om støtte basert på eksisterende løsninger, og at det ikke bør utvikles eget søknadsskjema for tilskuddsordningene.

Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommune foreslår at krav om rapportering til regionalforvaltning.no i § 14 utgår, og at departementet og direktoratet må se på hva de ønsker av rapportering og vurdere mulighetene for å hente dette ut av regionalforvaltning.no.

Departementet er enig i at en mer nøytral benevnelse på dataplattformen bør benyttes, og har derfor tilpasset benevnelsen i tråd med dette i §§ 5 og 14. Når det gjelder eventuell utvikling av eget søknadsskjema for ordningene, viser departementet til høringsnotatet, der det ble vist til at det er nedsatt en arbeidsgruppe bestående av direktoratet og utvalgte fylkeskommuner som ser på hvordan spørsmål knyttet til søknadsskjema kan løses i praksis.

Når det gjelder rapportering fra fylkeskommunen til direktoratet iht. § 15 (tidligere § 14) har departementet, i etterkant av at forskriftsutkastet ble sendt på høring, blitt kjent med at regionalforvaltning.no per nå ikke er en egnet plattform for rapportering mellom fylkeskommunen og direktoratet, slik departementet også forstår innspillet fra Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommune. Bestemmelsen om rapporteringsplikt i forskriftens § 15 er derfor endret slik at det nå fremgår at fylkeskommunen skal rapportere til Landbruksdirektoratet i henhold til de rapporteringskrav som fremgår av oppdragsbrev fra Landbruks- og matdepartementet.

### ***Dekning av kostnader til møter og arrangementet***

Flere av høringsinstansene mener at det bør være anledning til å benytte en andel av tilskuddsmidlene til dekning av kostnader i forbindelse med møtevirksomhet og kostnader knyttet til arbeid med regionalt næringsprogram, som gjennomføring av regionale partnerskapsmøter. Norsk Bonde- og Småbrukarlag viser til at praksisen med dekning av møtegodtgjørelse i forbindelse med møter i regi av fylkesmannens landbruksavdeling må videreføres hos fylkeskommunen.

Departementet mener at det kan være behov for at fylkeskommunen som leder av det regionale partnerskapet for landbruksbasert næringsutvikling har anledning til å bruke en mindre andel av midlene til møtevirksomhet i forbindelse med arbeid i partnerskapet og med tilskuddsordningene som sådan. Flere fylker arrangerer også mobiliseringsmøter innen

næringsutvikling for å samle kommuner, partnerskap og bedriftsnettverk. Det vil også være aktuelt å dekke kostnader knyttet til denne type møter. Departementet fastsetter derfor en ny bestemmelse i forskriftens § 13, hvor det framgår at fylkeskommunen kan benytte inntil to prosent av bevilgede RT-midler til å dekke kostnader til møtevirksomhet i forbindelse med forvaltningen av ordningen og arbeidet i partnerskapet. Departementet presiserer at bestemmelsen ikke gjelder for RK-midlene.

#### ***Andre innspill i forbindelse med høringsrunden***

Departementet har mottatt enkelte høringsinnspill som ikke er direkte knyttet til forskriftsutkastet som sådan. Et av disse omhandler spørsmål knyttet til ressurser og kompetanse i forbindelse med oppgavene som skal overføres til fylkeskommunene. Fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark viser til at oppgaveoverføringene skulle følges av en tilsvarende overføring av økonomiske ressurser, og mener at dette ikke er tilstrekkelig ivarettatt ved manglende overføring av kompetanse fra fylkesmannen sammen med tilskuddsmidlene. Som det framgår av Kommunal- og moderniseringsdepartementets Prop. 1 S vil fylkeskommunene få overført økonomiske ressurser tilsvarende det fylkesmannen bruker på oppgavene i dag. Ettersom dette ikke er en virksomhetsoverdragelse overføres det ikke personell, men økonomiske ressurser i forbindelse med oppgaveoverføringene. Dette er i tråd med Meld. St. 6 (2019-2020) og Stortingets behandling av denne, der det framgår at overføring av oppgaver til fylkeskommunene skal følges av tilsvarende overføring av økonomiske ressurser.

Et annet innspill omhandler ønske om å samordne regionalforvaltning.no og fylkeskommunenes systemer mer effektivt. Innspillene vil ikke omtales i det videre i fastsettelsesbrevet.

## **4. Nærmere vurdering av innspill til de enkelte bestemmelsene**

### **§ 1 Formål**

I høringsutkastet er formålet med ordningen formulert forholdsvis vidt. Tilskuddsordningene skal legge til rette for regional næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket.

Regionkontor landbruk – landbrukskontoret for Oslo kommune har kommentert at formålsparagrafen bør utvides slik at organisasjoner som på lang sikt vil fremme landbruket også innbefattes av formålet, f.eks. såkalte jordbrukerlag. Flere av fylkesmennene har gitt innspill om at skogbruk også bør omfattes av ordlyden.

### **Departementets vurderinger av høringsinnspillene**

Departementet mener at formålsparagrafen sammen med § 2 som regulerer hvem som kan få tilskudd samlet sett gir fylkeskommunen vide rammer for hvem som omfattes av ordningene. I § 2 stilles det ikke krav til at tilskuddsmottaker må være direkte landbruks-tilknyttet, da tildelingen kan skje til både kommuner og organisasjoner. Det stilles imidlertid

krav til at tilskuddsmottaker på være registrert i Enhetsregisteret. Hvem det kan gis tilskudd til, og til hvilke tiltak, vil måtte vurderes opp mot §§ 1 til 4 i forskriften i hvert enkelt tilfelle.

Departementet vil videre bemerke at begrepet landbruk er benyttet i formålsparagrafen. Det er med dette ikke noe som er til hinder for at tiltak innen skogbruk skal kunne støttes, slik også praksis hittil har vært for de to ordningene.

## § 2 Tilskuddsmottaker

I høringsutkastet foreslo departementet at tilskudd kan gis til *kommuner, organisasjoner og institusjoner* registrert i Enhetsregisteret. For RT-midlene foreslo departementet at det også kan gis tilskudd til *foretak* registrert i Enhetsregisteret dersom tiltaket det søkes støtte om har som formål å fremme fellesgoder knyttet til næringsutvikling. For RK-midlene fremgår det av forslaget at en del av tilskuddet også kan gis til tiltak i regi av fylkeskommunen, men da skal dette gjøres i en prosess i forkant av utlysningen.

Spørsmålet om fylkesmannen eller fylkeskommunen kan søke eller benytte RT-midlene til tiltak i egen regi tas opp av flere av høringsinstansene. Dette løftes særlig frem av flere fylkesmenn og fylkeskommuner. Fylkesmannen i Troms og Finnmark mener at fylkesmannens rolle innen mobilisering og utvikling vil bli meget begrenset om de ikke har anledning til å søke midler til slike prosjekter og at det ikke er så mange andre aktuelle aktører som kan ta rollen regionalt. Fylkeskommunene i Trøndelag, Oppland, Hedmark, Østfold, Akershus og Buskerud fremhever også at fylkeskommunen mobiliserer til næringsutvikling innen landbruk, og derfor bør kunne motta RT-midler på lik linje som RK-midler. Fylkesmannen i Vestland legger til grunn at både fylkesmannen og fylkeskommunen oppfyller vilkårene for å motta midler da de er omfattet av begrepet "institusjoner" i høringsutkastets § 2. Fylkesmannen i Vestland viser videre til at en slik tolkning er i tråd med etablert praksis for midlene.

Fylkesmannen i Innlandet er positive til presiseringen om at også foretak i enkelte tilfeller kan motta støtte, men ønsker en tydeligere avgrensning av tilskuddsmottagerne og mener det bør framgå et krav om tilknytning til landbruket.

Østfold fylkeskommune viser til at det vil kunne være behov for å kunne dispensere fra bestemmelsen om registrering i Enhetsregisteret i forbindelse med nydannede grupper som er i startfasen og har fruktbare tanker om næringsutvikling, men som ikke har hatt tid og krefter til å registrer seg.

Landbruksdirektoratet mener 3. ledd i § 2 om at tilskudd kan tildeles til fylkeskommunen selv er problematisk i et habilitetsperspektiv. Direktoratet foreslår at det tas inn i forskriften at en andel av rammen som kan holdes tilbake til tiltak i fylkeskommunens egen regi skal avklares med partnerskapet. Norges Bondelag fremhever at det er viktig at partnerskapet har innflytelse på både RK-midlene som lyses ut og midlene som blir avsatt til tiltak i fylkeskommunes egen regi, og at det bør vurderes å omformulere bestemmelsen til at "en mindre

del av tilskuddet kan settes av til tiltak i egen regi". Norsk Landbruksrådgiving mener det bør settes en ramme for hvor stor andel av midlene fylkeskommunen kan avsette til eget bruk. Fylkesmannen i Rogaland mener på sin side at det ikke bør åpnes for å gi tilskudd i regi av fylkeskommunen.

### **Departementets vurderinger av høringsinnspillene**

Departementet ser at det med begrepet "institusjoner" i ordlyden er uklart om støtte kan gis til andre offentlige aktører utenom kommunene, som f.eks. fylkesmannen. Hensikten med forslaget slik det ble sendt på høring, var at det med unntak for støtte til kommunene, ikke skal kunne gis støtte til tiltak der offentlig forvaltning er prosjektleder. Det er likevel relevant at offentlige aktører særskilt innen forskning og utvikling (FoU) kan motta tilskudd over ordningene. For ikke å avskjære disse er ordlyden endret i forskriften som fastsettes, slik at det fremgår at tilskudd kan gis til kommuner, organisasjoner og FoU-institusjoner. Som det er gjort rede for under punkt 3, har departementet likevel åpnet for at fylkeskommunen som leder av det regionale partnerskapet på landbruk har anledning til å benytte inntil to prosent av RT-midlene til dekning av kostnader til møter og arrangementer i forbindelse med forvaltningen av ordningen og arbeidet i partnerskapet, jf. forskriftens § 13.

Tildelingen av RK-midler til fylkeskommunen skal gjøres i forkant av utlysningen. Det er dermed ikke lagt opp til at fylkeskommunens egne tiltak skal vurderes og prioriteres på lik linje med andre søkere. Departementet er enig i at dette todelte løpet også bør framgå av forskriften. I forskriften som fastsettes er det derfor tydeliggjort at vilkårene i § 4 om enighet i partnerskapet også skal være oppfylt ved budsjett disponeringen etter § 2. Når det gjelder andel tilskudd som kan tildeles til fylkeskommunale tiltak, mener departementet at det ikke er behov for å sette en slik grense i forskriften, da dette bør være opp til partnerskapene å bli enige om.

Departementet fastholder at det ikke skal være anledning til å gi tilskudd i egen regi til fylkeskommunen etter § 3. Følgelig innføres det ikke en tilsvarende bestemmelse for RT-midlene som det som gjelder for RK-midlene, jf § 2 tredje ledd.

Departementet anser kravet om registrering i Enhetsregisteret som et enkelt krav å oppfylle for søker, og endrer ikke dette kravet i forskriften som fastsettes. Videre mener departementet at det ikke er grunnlag for å gjøre endringer fra høringsutkastet når det gjelder krav om tilknytning til landbruk for søkere. Ettersom både RT- og RK- midlene er tilretteleggende virkemidler innen næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving, kan tilskuddet tildeles til søkere både innenfor og utenfor landbruket, men formålet for tiltaket må være å styrke verdiskapingen i landbruket. jf. forskriftens § 1.

### **§ 3 og 4 Tiltaksområder**

Forskriftens §§ 3 og 4 regulerer hva det kan gis tilskudd til innen hver av de to ordningene. For begge ordningene fremgår det av forskriften at jordbruksoppgjøret, statsbudsjettet og regionalt næringsprogram utgjør de overordnede rammene for ordningene. For både RK-



midlene og RT- midlene er det ellers gitt vide rammer for hva det kan gis tilskudd til innenfor rekruttering, kompetanseheving og næringsutvikling i landbruket.

Flere fylkeskommuner og noen fylkesmenn stiller spørsmål ved behovet for å omtale regionalt næringsprogram i ordlyden i §§ 3 og 4. Rogaland fylkeskommune mener at det ikke bør stilles krav om et eget næringsprogram for RT- og RK- midlene dersom dette allerede er dekket gjennom eksisterende handlingsprogram for gjeldende planer og strategier. Fylkesmannen i Rogaland mener begrepet bør erstattes med "regionale strategier og prioriteringer".

Enkelte høringsinstanser har detaljerte innspill til hvilke tiltak som bør støttes. Norsk Landbruksrådgiving viser til at det er viktig at det kan settes av midler til kortere kurs/opplæring som kan treffe flere utøvere enn det vektallsbaserte høgskolekurs kan. Nordland Bonde- og Småbrukarlag mener at det fortsatt bør kunne benyttes RK-midler til reisestipend o.l. for voksenagronomdeltagere, selv om opplæringstilbudet i seg selv ikke lenger kan finansieres over denne ordningen.

### **Departementets vurderinger**

Departementet er enig i at det ikke er behov for at "regionalt næringsprogram" benevnes eksplisitt i forskriften. Hensikten med benevnelsen var å sikre at virkemiddelbruken innrettes i tråd med partnerskapets strategiske føringer. Per i dag framgår disse i hovedsak i regionalt næringsprogram for landbruk. For en mer fleksibel begrepsbruk i forskriften erstattes "regionale næringsprogram" med "regionale strategier og prioriteringer fastsatt av det regionale partnerskapet". Hvem som omfattes av det regionale partnerskapet på landbruk defineres også i §§ 3 og 4. Ut over de som er nevnt eksplisitt i forskriften (fylkeskommunen, fylkesmannen, Innovasjon Norge og faglagene i landbruket) kan partnerskapet omfatte flere aktører der dette er hensiktsmessig (for eksempel kommuner).

Når det gjelder høringsinstansenes detaljerte innspill til hva det kan gis tilskudd til, gjøres det ingen endringer i utformingen av forskriftsbestemmelsen, da det skal være opp til fylkeskommunen og partnerskapet å gjøre eventuelle strategiske prioriteringer av tiltakene innenfor de rammene som §§ 1 til 4 gir.

### **§ 5 Krav til søknad om tilskudd**

I forslaget som ble sendt på høring foreslo departementet at det skulle fremgå av forskriften at søker skulle benytte søknadsskjema publisert av fylkeskommunen på regionalforvaltning.no, og at søknad skulle leveres innen fastsatt frist i utlysningen.

Rogaland fylkeskommune mener det må gis rom for å tildele deler av midlene til mindre prosjekter og tiltak med løpende behandling, som praktisert i dag. Som vist til i del 3 over, har flere av fylkeskommunene merknader til at det bør benyttes en mer nøytral benevnelse enn regionalforvaltning.no i forskriften. Fylkesmannen i Trøndelag understreker betydningen av å ha en finansieringsplan i forbindelse med krav til søknad om tilskudd, tilskuddsutmåling og tildeling.

### **Departementets vurderinger**

Når det gjelder utlysning av midler mener departementet at midlene skal kunngjøres. Ut over dette må det være opp til den enkelte fylkeskommune å avgjøre antall utlysningsrunder, søknadsfrister m.m. Som nevnt i del 3 er benevnelsen regionalforvaltning.no tatt ut av forskriften. I § 5 er derfor ordlyden endret til "fylkeskommunens forvaltningsportal".

Når det gjelder innspillet fra fylkesmannen i Trøndelag, er departementet enig i at en finansieringsplan er viktig og bør inngå som et krav i søknad om tilskudd. I høringsbrevet foreslo departementet at Landbruksdirektoratet i samarbeid med representanter fra fylkeskommunene utarbeidet en standardmal for søknadsskjema med muligheter for regional tilpassing. Gjennom dette arbeidet vil det være naturlig å ta mer detaljert stilling til slike krav. Departementet mener at bestemmelsen slik den nå er formulert i forskriften gir fylkeskommunen og direktoratet nødvendig fleksibilitet til å tilpasse krav til søknad, og endrer derfor ikke denne delen av bestemmelsen.

### **§§ 6 og 7 Tilskuddsutmåling, tildeling og utbetaling**

I høringsutkastet fremgikk det at tilskudd kan innvilges på bakgrunn av godkjent kostnadsoverslag for gjennomføring av planlagte tiltak, og at det kan gis tilskudd på inntil 75 pst. av godkjent kostnadsoverslag. Fylkeskommunen fastsetter vilkår for bruk av tilskuddet i vedtaket, samt frister for gjennomføring og rapportering. I høringsutkastet ble det videre foreslått at utbetaling skulle skje etter skriftlig anmodning, og at den kunne gjøres inntil to ganger årlig etter hvert som søker godtgjorde framdrift i gjennomføring av tiltaket. Det stilles også krav til innsendt regnskap og sluttrapport.

Norsk Landbruksrådgiving viser til at det er positivt med lik grense for innvilgning av tilskudd. Både Norsk Landbruksrådgiving og Landbruksdirektoratet mener videre at det bør fremgå hvor lang frist man har for gjennomføring og rapportering i vedtaket. Begge høringsinstansene foreslår at denne fristen skal være tre år. Direktoratet viser videre til at det bør fremkomme klart av bestemmelsen i § 6 at man ikke nødvendigvis får utbetalt hele beløpet man har fått vedtak om. Dersom kostnadene blir lavere enn kostnadsoverslaget som ligger til grunn for vedtaket om tilskudd, er vanlig praksis at tilskuddet blir redusert slik at utbetalt tilskudd utgjør samme prosentsats av de faktiske kostnadene som innvilget tilskudd utgjorde av kostnadsoverslaget.

Flere høringsinstanser mener også at det er unødvendig detaljstyring at utbetaling av tilskudd skal begrenses til to ganger årlig. Fylkesmennene i Oslo og Viken, Vestfold og Telemark samt Norsk Landbruksrådgiving viser til at gjeldende praksis for utbetaling av midler er å holde tilbake 25 prosent av innvilget sum frem til sluttrapport med regnskap er godkjent. Fylkesmannen i Innlandet mener det bør kunne utbetales opptil 50 prosent av tilskuddet.

### **Departementets vurderinger**

Av hensyn til likebehandling er departementet enig i at det i forskriften bør settes en lik grense for hvor lenge tilsagnet er gyldig, og det fremgår nå av § 6 at tilsagnet er gyldig i tilsagnsåret, samt to påfølgende år. Det kan etter søknad innvilges forlengelse av tilsagnets gyldighet, men ikke ut over fem år fra tilsagnet blir gitt.

Departementet er videre enig i Landbruksdirektoratets innspill om at bestemmelsen må tydeliggjøre at vedtaket om utbetaling baserer seg på et kostnadsoverslag som senere kan bli justert. Departementet har derfor endret § 6 første ledd, slik at det i bestemmelsen som fastsettes fremgår klart at det kan gis tilskudd på inntil 75 prosent av faktiske kostnader, begrenset oppad til 75 prosent av godkjent kostnadsoverslag for tiltaket.

Når det gjelder avgrensning av antall utbetalinger er departementet enig i at det ikke er nødvendig å fastsette en grense for antall utbetalinger i forskriften. I forskriften som fastsettes er derfor kravet til maksimalt antall utbetalinger tatt bort. Når det gjelder andel midler som kan holdes tilbake til rapport og regnskap er mottatt, mener departementet at praksisen som fylkesmannen beskriver er fornuftig, men det bør være opp til hver enkelt fylkeskommunen å gjøre slike vurderinger fra prosjekt til prosjekt i det enkelte utbetalingsvedtak. Det gjøres derfor ingen endringer knyttet til denne ordlyden.

### **§ 8 Melding om og godkjenning av endringer**

Det fremgår av bestemmelsen som ble sendt på høring, at tilskuddsmottaker må melde fra til fylkeskommunen dersom tiltaket blir forsinket eller ikke kan gjennomføres som forutsatt i vedtaket. Det er også åpnet for at fylkeskommunen kan godkjenne endringer som ikke setter til side vesentlige forutsetninger for gjennomføring av prosjektet, det vil si forutsetninger gitt ved tildeling av tilskuddet etter søknad fra tilskuddsmottaker.

Fylkesmannen i Innlandet viser til at det bør være en begrensning på f.eks. maksimalt ett år utsatt frist som er forskriftsfestet.

### **Departementets vurderinger**

Departementet mener det bør være opp til fylkeskommunen selv å vurdere hvor langt det er hensiktsmessig at en tilleggsfrist skal kunne være i det enkelte vedtaket ut i fra forhold i det enkelte prosjektet. Departementet gjør derfor ingen endringer i utkastet til bestemmelse som ble sendt på høring.

### **§ 9 Administrasjon og dispensasjon**

I høringsforslaget framgår det at vedtak om tilskudd fattes av fylkeskommunen og at Landbruksdirektoratet i særlige tilfeller kan dispensere fra § 2, § 5 og § 7 i forskriften.

Norges Bondelag viser til at det i § 9 står at fylkeskommunen fatter vedtak og vil understreke at det uansett er viktig med en god og involverende prosess i forkant, der partnerskapet har reell påvirkning, slik det går frem av høringsnotatet.

Svært mange av høringsinstansene viser til at det ikke bør være nødvendig å fatte vedtak om dispensasjon etter § 7 for å f.eks. akseptere 3 eller 4 utbetalinger. Flere fylkeskommuner mener det bør være opp til fylkeskommunen å følge opp dispensasjoner fra regelverket.

### **Departementets vurderinger**

Når det gjelder Norges Bondelags merknad om en involverende prosess i forkant av vedtak fattet av fylkeskommunen vil departementet vise til omtale av partnerskapets rolle i forbindelse med det strategiske arbeidet med regionalt næringsprogram og overordnede prioriteringer av de to ordningene gjennom partnerskapsarbeidet. Departementet vil imidlertid understreke at det er fylkeskommunen som vurderer enkeltsakene og fatter vedtak uten krav til at partnerskapet skal være involvert i behandlingen av den enkelte sak. Det kan imidlertid være nyttig å involvere partnerskapet i vurdering av søknaders relevans og nytteverdi.

Når det gjelder merknadene til dispensasjonsbestemmelsen har departementet nå endret utbetalingsbestemmelsen (§ 7), slik at det ikke gjøres en avgrensning til to utbetalinger per år. Det er derfor ikke nødvendig for fylkeskommunen å fatte vedtak om dispensasjon for å kunne gjøre en tilpasning av antallet utbetalinger. Når denne endringen er gjort, mener departementet at det ikke lenger vil være aktuelt å gi dispensasjon fra § 7 første ledd. Med bakgrunn i de uklarhetene som det i høringsrunden syntes å være rundt hvem som kan motta tilskudd, mener departementet at det med de justeringene som er gjort i § 2 i etterkant av høringsrunden, nå heller ikke er behov for å dispensere fra denne. Departementets vurdering er da at det kun er aktuelt å gi dispensasjonsadgang fra søknadsfristen i § 5 og frister for å sende sluttrapport og regnskap i § 7 annet ledd.

Ettersom dispensasjonsadgangen nå begrenser seg til søknads- og rapporteringsfrister, mener departementet at det ikke er nødvendig at en slik dispensasjonsadgang skal ligge til Landbruksdirektoratet. I den fastsatte forskriften er derfor § 9 endret, slik at vedtak om dispensasjon skal fattes av fylkeskommunen i første instans.

### **§ 10 Klage**

I høringsutkastet foreslo departementet en bestemmelse hvor det ble åpnet for at vedtak som var fattet administrativt i første instans skulle kunne påklages til fylkestinget eller særskilt klageorgan. Vedtak truffet i første instans av fylkestinget, skulle kunne påklages til Landbruksdirektoratet.

I Landbruksdirektoratets hørings svar stilles det spørsmål ved om det kan åpnes for at vedtak truffet av fylkeskommunene bare skal kunne påklages til fylkestinget eller særskilt klageorgan oppnevnt av fylkestinget. Innspillet begrunnes med at dette er tilskuddsmidler som fylkeskommunen skal forvalte på vegne av staten jf. forvaltningsloven § 28 andre ledd.

Videre mener Landbruksdirektoratet at det for helhetens skyld også bør fremgå av forskriftens § 10 at Landbruks- og matdepartementet er klageinstans der Landbruksdirektoratet har fattet vedtak vedrørende dispensasjon. Norges Bondelag støtter i sitt høringssvar Landbruksdirektoratets merknader til § 10.

### **Departementets vurderinger**

Som det er gjort rede for i del 3, er RK- og RT-ordningene statlige tilskuddsordninger. Landbruks- og matdepartementet slutter seg derfor til Landbruksdirektoratets vurdering til at dette innebærer at hovedregelen for klageinstans i slike tilfeller følger av forvaltningslovens § 28 annet ledd siste punktum, hvor det fremgår at klageinstansen i slike saker er "(...) [v]edkommende statlige organ". Departementet mener det ikke er noe særskilt som tilsier at hovedregelen i forvaltningslovens § 28 skal fravikes ved forvaltningen av ordningene, og endrer derfor forskriftens § 10 slik at Landbruksdirektoratet alltid skal være klageinstans for vedtak som er fattet hos fylkeskommunen i første instans. Av forvaltningslovens regler om klage, som det vises til i forskriften, følger det at det er Landbruks- og matdepartementet som er klageinstans dersom Landbruksdirektoratet fatter et vedtak i første instans etter forvaltningslovens § 35 (omgjøring). Departementet antar at denne bestemmelsen i praksis bare vil komme til anvendelse i et svært begrenset antall tilfeller.

Som det er gjort rede under kommentarene til forskriftens § 9 har departementet etter innspill fra høringsinstansene endret bestemmelsen om dispensasjon, slik at det også er fylkeskommunen som fatter vedtak om dispensasjon i første instans. Følgelig vil også klager på vedtak etter § 9 behandles av Landbruksdirektoratet.

### **§ 11 Kontroll og opplysningsplikt**

I forslaget som ble sendt på høring, foreslo departementet en bestemmelse hvor det fremgikk at både fylkeskommunen og Landbruksdirektoratet kunne føre kontroll med at vilkårene for tilskudd er oppfylt. I høringsrunden har departementet fått innspill om at denne kontrollbestemmelsen har en uklar ansvarsfordeling mellom de ulike forvaltningsorganene. Innspillet må også ses i sammenheng med Landbruksdirektoratets innspill til høringsutkastets § 16, hvor det ble vist til at det er uryddig at bestemmelser om stedlig kontroll i enkeltsaker sto i bestemmelsen om kontroll av tilskuddsforvaltningen.

### **Departementets vurderinger**

Departementet har på bakgrunn av høringsinnspillene tydeliggjort at Landbruksdirektoratet og Landbruks- og matdepartementet bare skal føre kontroll i saker som er under behandling i Landbruksdirektoratet, enten som en klagebehandling etter forvaltningslovens § 34 eller som en omgjøringssak etter forvaltningslovens § 35, jf forskriftens § 10. Rekkefølgen på ordlyden i overskriften til § 11 er også endret etter innspill fra Landbruksdirektoratet.

## **§ 12 Krav om tilbakebetaling**

Ingen av høringsinstansene hadde merknader til departementets forslag til § 12 om avslag og tilbakebetaling. Departementet har kun satt inn at rentesatsen er fastsatt *i forskrift* med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

## **§ 13 Dekning av kostnader**

Fylkeskommunene Hedmark, Oppland, Troms og Finnmark viser til at det må tillates at kostnader til arbeid med regionalt næringsprogram som gjennomføring av regionale partnerskapsmøter kan belastes ordningene. I tillegg viser Norsk Bonde- og småbrukarlag til at dagens praksis for møtegodtgjørelse i forbindelse med møter i regi av fylkesmannens landbruksavdeling bør videreføres.

### **Departementets vurderinger**

Departementet ser at det kan være behov for at fylkeskommunen som leder av det regionale partnerskapet på landbruksbasert næringsutvikling har anledning til å benytte en mindre andel av midlene til møtevirksomhet m.m. i forbindelse med partnerskapsarbeid og med tilskuddsordningene som sådan. Som det er gjort rede for under del 3, fastsetter departementet derfor en ny § 13 der det framgår at fylkeskommunen kan benytte inntil to prosent av bevilgede RT-midler til å dekke kostnader til møtevirksomhet i forbindelse med forvaltningen av ordningen og arbeidet i partnerskapet. Dette kan også omfatte kostnader knyttet til mobiliseringsmøter innen næringsutvikling for å samle kommuner, partnerskap og bedriftsnettverk. Departementet presiserer at bestemmelsen ikke gjelder for RK-midlene.

## **§ 14 Utlysing**

I forslaget som ble sendt på høring ble det lagt til grunn at midlene skal utlyses på regionalforvaltning.no, samt vurdere andre hensiktsmessige kanaler for å nå målgruppen.

Landbruksdirektoratet viser i sitt høringssvar til at man i økonomireglementet nå kun bruker benevnelsen "utlysing" og ikke lenger "kunngjøring". Fylkesmannen i Vestland mener at man også her bør omtale søknadsrunder og søknadsfrister.

### **Departementets vurderinger**

Som under andre bestemmelser der regionalforvaltning.no er benyttet som begrep, er dette erstattet med "fylkeskommunens forvaltningsportal". I tråd med Landbruksdirektoratets høringssvar er overskriften endret til "Utlysing". Departementet er videre enig i at fylkeskommunen må omtale søknadsfrister og søknadsrunder i utlysningsteksten, men anser det ikke som nødvendig å forskriftsfeste dette.

## **§ 15 Rapportering**

§ 15 gjelder årlig rapportering fra fylkeskommunen til Landbruksdirektoratet. I høringsutkastet ble det foreslått at fylkeskommunens rapportering på virkemiddelbruken skulle gå via

regionalforvaltning.no innen 1. februar. I høringsbrevet ble det lagt til grunn at Landbruksdirektoratet i samarbeid med representanter fra fylkeskommunen skulle utarbeide en mal for denne rapporteringen.

Hordaland og i Sogn og Fjordane fylkeskommune mener at rapportering gjennom regionalforvaltning bør utgå og at departementet og direktoratet må se på hva de ønsker av rapportering. Det bes om at rapporteringer tar utgangspunkt i tilgjengelig informasjon og ikke blir for omfattende. Østfold, Buskerud og Akershus fylkeskommune legger til grunn at Landbruksdirektoratet er mottaker og at rapporteringen til departementet utgår.

Fylkesmannen i Rogaland viser til at det er viktig at rapportering på disse ordningene samordnes med rapportering på ordningene Innovasjon Norge forvalter på landbruksområdet. Om mulig bør dette komme fram av forskriften. Fylkesmannen i Vestland viser til at tilsvarende rapporteringsfrist for fylkesmannen var 28. februar og at 1. februar synes å være knapp frist for fylkeskommunene.

Landbruksdirektoratet viser til at det for andre tilskuddsordninger over jordbruksavtalen som Landbruksdirektoratet administrerer ikke er forskriftsfestet noen rapporteringsplikt og mener det er mer naturlig å fastsette rapporteringsplikt gjennom oppdragsbrev og belastningsfullmakten. Dersom det ikke er delegert forvaltning er direktoratet usikre på om det er i tråd med kommuneloven § 49 å forskriftsfeste rapporteringsplikten på en slik måte som foreslått. Direktoratet foreslår å fjerne rapporteringsfristen og endre ordlyden til "Fylkeskommunen skal rapportere på virkemiddelbruken i regionalforvaltning.no innen den fristen Landbruksdirektoratet bestemmer".

### **Departementets vurderinger**

Med bakgrunn i høringsuttalelsene og den kjennskapen direktoratet og departementet har fått knyttet til regionalforvaltning.no, anses portalen ikke som aktuell å benytte som rapporteringsportal mellom fylkeskommunen og direktoratet per nå. I tråd med Landbruksdirektoratets høringsinnspill er det nå lagt til grunn at fylkeskommunens rapporteringsplikt skal følge av oppdragsbrevet fra Landbruks- og matdepartementet. All rapportering vil skje til Landbruksdirektoratet som også setter frist for rapportering.

### **§ 16 Kunngjøring av søknadsbehandling**

I høringsutkastet ble det foreslått at fylkeskommunen innen seks måneder etter innvilgning skal kunngjøre på fylkeskommunens hjemmeside hvilke tiltak som har fått tildelt midler og innvilget beløp.

Nesten samtlige fylkeskommuner samt fylkesmannen i Rogaland var i sine høringsinnspill kritiske til bestemmelsen om kunngjøring. De fleste viste til at kunngjøring av søknadsbehandling vil være overflødig i og med at saksbehandlingen gjennomføres i tråd med krav om full offentlighet i forvaltningen og krav til offentlig postjournal. Flere viste til at det ikke bør

innføres særskilte regler for disse midlene sammenlignet med andre virkemidler fylkeskommunen forvalter og ikke med en frist for kunngjøring.

Fylkesmannen i Vestland mener at kravet om kunngjøring er svært bra for å vise nytteverdi, resultat og at det kan mobilisere til videre etterspørsel av midlene. Fylkesmannen i Innlandet viser til at det knyttes stor interesse til prosjektresultater hos flere ulike aktører i landbruksnæringen, og mener det bør vurderes å sette krav om at prosjektrapportene bør være offentlig tilgjengelige, med mindre særlige hensyn skulle tilsi noe annet.

### **Departementets vurderinger**

Hensikten med bestemmelsen er fra departementets side å bidra til at tiltakene blir gjort kjent for flest mulig slik at det legges til rette for kunnskapsoverføring knyttet til tiltakene som finansieres. I tillegg bidrar det til åpenhet om virkemiddelbruken. Departementet er enig i at offentlighetsloven og lov om offentlig postjournal ivaretar grunnleggende hensyn til åpenhet. Samtidig mener departementet at det er viktig at fylkeskommunen aktivt synliggjør virkemiddelbruken i en større sammenheng for å tilgjengeliggjøre bruk og resultater. Departementet fastholder derfor at det skal være en slik bestemmelse, men fjerner kravet om frist for kunngjøring. Fylkeskommunen må selv avgjøre på hvilket tidspunkt det er hensiktsmessig å synliggjøre bruk og resultat av midlene.

## **5. Ikrafttredelse**

Forskriften trer i kraft 1. januar 2020.

Med hilsen

Kristin Orlund (e.f.)  
avdelingsdirektør

Siri Lothe  
fagdirektør

*Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer*

Vedlegg 1

Adresseliste:  
Fylkeskommunene - alle

Kopi:  
Fylkesmannen – alle  
Innovasjon Norge



Landbruksdirektoratet  
Norges Bondelag  
Norsk Bonde- og Småbrukarlag